

Danskerne lever stadig mere ens

Lær dig selv at kende ved at kigge på din nabo. For vi lever mere ens i Danmark, uddanner os mere ens og forbruger mere på samme måde. Og dem, der stikker ud, bliver i stigende grad fordømt. Det skriver Kristeligt Dagblad.

Sådan lyder det fra en række forskere, som oplever en standardisering af livsformerne i disse år. Det sker på stort set alle fronter og er udtryk for en mere strømlinet tilgang til livet, forklarer sociolog Emilia van Hauen.

- Efter 30 år med massivt fokus på individualisering og forløsningen af ens eget potentiale er der ved at opstå en mere rigid opfattelse af, hvad det gode liv er. Man kan eksempelvis se det i måden, vi diagnosticerer urolige drenge på. Og på, hvor mange unge, der spejler sig i de samme, få kendte, der får stadig mere opmærksomhed i medierne, siger hun.

I vores forbrugsvaner er udviklingen endnu mere udtalt. Flere og flere har råd til det samme, og derfor er det blevet sværere at se i forbruget, hvor vi kommer fra, og hvor rige vi er, siger fremtidsforsker Eva Steensig med speciale i forbrugeradfærd.

- Alle har i dag store fladskærme hængende, fordi man kan købe én til 1300 kroner i Bilka. På samme måde med alt mulig andet, og derfor går udviklingen 90 procent mod mere ensretning og 10 procent mod øget specialisering, fordi de digitale medier har gjort det muligt og nemt at nørde helt ud på de særinteresser, man måtte have, siger hun.

I ungdomslivet oplever forskningsleder på Center for Ungdomsforskning ved Aarhus Universitet, Noemi Katznelson, også en form for standardisering. Paradoksalt nok, fordi individualiseringsnormen er så stærk. De fleste vil stadig gerne have fornemmelsen af at skabe deres eget liv, men er man for original eller ekstrem i dag, er det kun en selv, der falder igennem. For de unge søger ikke på samme måde som tidligere at danne alternative fællesskaber, man kan skille sig ud sammen med. Oprørstrangen er druknet, blandt andet af mere eksplicitte krav fra samfundet om at klare sig bedre og hurtigere.

- Vi lever efter helt andre lighedsideal end tidligere og dyrker idoler og ikoner, fordi vi ikke automatisk er del af et fællesskab, der kan definere en identitet. Samtidig har globaliseringen betydet en standardisering af eksempelvis kriterierne for, hvad faglig succes er, og derfor er flere danskere blevet mere boglige. Og hvad interessant kultur er, og derfor kan man opleve flere en milliard mennesker se musikvideoen »Gangnam Style«, siger Noemi Katznelson. Konsekvensen er en enorm polarisering mellem de stadig flere, der vælger den »normale« vej, og dem, som gør noget andet, mener hun.

Vigtigt at beskytte øjnene mod solen

Solen kan være hård ved øjnene om sommeren. Solbriller tager den værste belastning fra øjnene.
POLFOTO

Solens ultraviolette stråling kombineret med længere levetid og et tyndere ozonlag kalder på beskyttelse af øjnene. Særligt ældre mennesker er i farezonen

Af Tonje Paulsen Solem

Mennesker lever længere, og ozonlaget bliver tyndere.

Begge dele gør øjnene mere udsat for ultraviolet (uv) stråling. Det siger sektionsoverlæge Øystein Kalsnes Jørstad fra Oslo Universitetssygehus.

Uv-stråling

Der findes en række øjensygdomme, som har en godt dokumenteret sammenhæng med uv-stråling. Sneblindhed er den klassiske, akutte form for solskade. Andre former for solskader rammer ikke akut, men udvikles gennem længere tid hos ældre patienter.

- Set med en øjenlæges øjne er der mange gode grunde til, at man bør begrænse uv-eksponeringen gennem et langt liv, siger Øystein Kalsnes Jørstad.

Ultraviolet lys kan blandt andet give eller bidrage til grå stær, sneblindhed, pterygium, en slimhindefold, som kan svække synet, og kræfttyperne basal cellekarsinom og pladeepitelkarcinom, som ofte rammer øjenlågene, men også anden hud.

Solskaderne kan behand-

les, men særligt hudtumoren, pladeepitelkarcinom, er en alvorlig tilstand.

- Simple virkemidler er at undgå det stærkeste sollys midt på dagen, benytte solbeskyttende tøj, solhat eller kasket med skygge. Der findes både kontaktlinser og solbriller med uv-filter, oplyser øjenlægen.

Husk børnene

Ultraviolet lys indeholder mere energi end synligt lys og kan derfor potentielt også

forvolde mere skade. Den amerikanske øjenlægeforening anbefaler eksempelvis at købe solbriller som blokerer mindst 99 procent af alt uv-lys.

- Ideelt set bør solbriller også blokere for noget blå lys, mener Øystein Kalsnes Jørstad.

Der er påvist en mulig sammenhæng mellem blå lys og udvikling af aldersrelateret degeneration af nethinden, som er den mest almindelige synstruende øjensygdom blandt ældre i Norden.

Akrylamid i maden bekymrer fortsat forskere

Danskerne skal nedsætte forbruget af chips, kaffe og chokolade, hvis de vil undgå akrylamid i kosten

I Californien har chipsposerne en påtrykt advarsel om, at det kan være sundhedsskadeligt at spise chips.

Chips indeholder stoffet akrylamid, der kan være kræftfremkaldende, og danske forskere er fortsat bekymrede over stoffet i visse fødevarer.

- Generelt har danskerne

ingen grund til at være bekymret for uønskede kemiske stoffer i den mad, de sætter på spisebordet. Ikke hvis de spiser varieret, siger seniorrådgiver Annette Petersen fra DTU Fødevarerinstitutionen og fortsætter:

- Der er dog visse stoffer, hvor det vil være en fordel, at danskernes indtag bliver nedsat. Baggrunden er en ny rapport fra DTU Fødevarerinstitutionen om kemiske forureninger i fødevarer.

De seneste år har instituttet påpeget, at danskernes indtag af akrylamid udgør en risiko for at udvikle kræft.

Akrylamid bliver dannet, når man steger, bager, griller eller friterer kulhydratrige fødevarer ved temperaturer over 120 grader.

Et mindre fald

Rapporten viser, at en voksen dansker i gennemsnit indtager 16 mikrogram om dagen. Det er et fald i forhold til den seneste opgørelse fra 2007, hvor indtaget i gennemsnit var 24 mikrogram.

Men DTU Fødevarerinstitutionen vurderer alligevel, at også et gennemsnitligt indtag på 16 mikrogram udgør en sund-

hedsmæssig risiko og dermed er for højt.

DTU Fødevarerinstitutionen har på baggrund af de nye resultater sammen med flere europæiske søsterorganisationer i 2012 anmodet EFSA (Den Europæiske Fødevarsikkerhedsautoriteter) om at lave en ny vurdering af stoffet.

Voksne får mest akrylamid fra kartofler, chips og pommes frites (36 procent), men 30 procent af indtaget kommer fra kaffe og 13 procent fra brød. Børn får 43 procent fra kartofler, 20 procent fra chips og chokolade og 16 procent fra brød.

Forskning fra rundt om i verden viser, hvordan fødevarerindustrien kan reducere akrylamidindholdet i fødevarer. Ifølge DTU Fødevarerinstitutionen er det dog uvist, i hvor høj grad industrien bruger den viden.

- Men fælles europæisk overvågning af akrylamid i fødevarer har ikke kunnet vise en nedadgående trend i indholdet af fødevarer, heder det i rapporten.

Der er ikke fastsat grænseværdier for akrylamid i fødevarer, men EU-Kommissionen har fastsat vejledende værdier.